हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः
himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper
नवा प्रेरणा नवोत्साहः
■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-15
1
15.11.2024 शुक्रवासरः वि.सं. २०८१ कार्तिकशुक्लचतुर्दशी कार्तिक 30 प्रविष्ठांशः
Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

ससम्मानेन आचरिष्यते अद्य जनजातीय-गौरव-दिवसः

हिमसंस्कृतवार्ताः। भगवतः बिरसा मुण्डा इत्यस्य जन्मवार्षिकस्य स्मरणार्थम् अद्य जनजातीय-गौरव-दिवसः आचरिष्यते । अयं दिवसः राष्ट्रस्य इतिवृत्ते संस्कृतौ च आदिवासि-समुदायानां योगदानस्य सम्मानं करोति। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अद्य जनजातिय-गौरव-दिवसावसरे बिहारराज्यस्य जमुई क्षेत्रं प्रति प्रस्थास्यति। क्षेत्रमिदम् आबा-भगवतः बिरसामुण्डायाः पञ्चाशदधिकैकशततमस्य जयन्ती-वर्ष-समारोहस्य प्रतीकमस्ति। श्रीमोदी अत्रावसरे अद्य प्रातः बिरसामुण्डायाः सम्माने एकस्याः स्मारकमुद्रायाः प्रैष्यपत्रस्य चापि अनावरणं करिष्यति। अथ च अनेकासां विकासात्मक परियोजनानां शिलान्यासम् उद्घाटनं च विधास्यति।

राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः उक्तवती यत् यदा आदिवासीजनाः अपि विकसिताः भविष्यन्ति तदा देशः यथार्थतया विकसितः भविष्यति। गतसायंकाले आदिवासीगौरवदिवसस्य पूर्वसंध्यायां राष्ट्रं सम्बोधयन् सा अवदत् यत् आदिवासीसमुदायस्य जनानां तीव्रप्रगतिः राष्ट्रस्य प्राथमिकता अस्ति। राष्ट्रपति द्रौपदी मुर्मू इत्यनया उक्तं यत् देशः इच्छति यत् आदिवासीसमुदायानाम् युगपुराणपरिचयः अक्षुण्णः एव तिष्ठेत्, तत्सह ते आधुनिकविकासस्य मार्गे अग्रे गच्छेयुः। आदिवासीगौरवदिवसस्य अवसरे नागरिकान् अभिवादयन् राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मू अवदत् यत् राष्ट्रं 'धरती आबा' भगवतः बिरसा मुण्डायाः १५० तमे जन्मदिवसे वर्षव्यापिनः उत्सवस्य आरम्भं करोति। सा सर्वेषां देशवासिनां कृते भगवतः बिरसा मुण्डायाः पुण्यस्मृतौ श्रद्धांजलिम् अर्पितवती ।

सुभाषितम्

अर्थं महान्तमासाद्य विद्यामैश्वर्यमेव वा।
विचरत्यसमुन्नद्धो यः स पंडित उच्यते॥

अर्थात्- जो व्यक्ति विपुल धन-संपत्ति, ज्ञान, ऐश्वर्य, श्री इत्यादि को पाकर भी अहंकार नहीं करता, वह ज्ञानी कहलाता है।जय श्री रामसुप्रभात जी

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं 7876636263 Watsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु
To get the latest himsanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Watsapp number

भारत-अन्ताराष्ट्रिय-व्यापारमेलकम् भारतमण्डपे समारब्धम्

त्रिचत्वारिंशत्तमं भारत-अन्ताराष्ट्रिय-व्यापारमेलकम् गतदिने नवदिल्ल्यां भारतमण्डपस्थाने समारब्धम्। अस्य वर्षस्य मेलकस्य विषयो विद्यते-सप्तचत्वारिंशदधिकद्विसहस्रतमे वर्षे विकसित-भारतमिति। केन्द्रीय वाणिज्य उद्योगमन्त्री पीयूषगोयलेन चतुर्दश दिवसीयस्य कार्यक्रमस्य उद्घाटनं विहितम्। अस्मिन् वर्षे प्रमुखराज्यं झारखण्डं सहभागिनी च बिहार-उत्तरप्रदेशराज्ये स्तः। अपि च चीन मिस्र ईरान- दक्षिणकोरिया - थाइलैण्ड तुर्की संयुक्त अरब अमीरात देशान् समेत्य विभिन्नाः देशाः भागं स्वीकुर्वन्ति। मेलकमिदं अष्टादशदिनाङ्के यावत् व्यवसायाय उद्घाटयिष्यते। तदनन्तरं सप्तविंशति-दिनाङ्कपर्यन्तं सामान्य जनेभ्यः प्रचलिष्यति। एतत् मेलके प्रातःकाले दशवादनतः सायं सार्ध-सप्तवादनपर्यन्तम् उद्घाटितं भविष्यति।

डोमिनिकादेशः प्रधानमन्त्रिणं नरेन्द्रमोदिनं सर्वोच्चराष्ट्रियसम्मानं प्रदास्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः। डोमिनिकादेशेन प्रधानमन्त्रिणं नरेन्द्रमोदिनं सर्वोच्चराष्ट्रियसम्मानं प्रदातुं उद्घोषितम्। कोविड ऊनविंशत्याः महामारी-काले डोमिनिका- देशे तस्य योगदानस्य, भारत-डोमिनिका-देशयोः सहभगिता-सुदृढीकरणाय च तस्य समर्पणाय सम्मानाय च प्रधानमन्त्रिणे डोमिनिका-पुरस्कारः प्रदीयते। डोमिनिका-देशस्य राष्ट्रपतिः सिल्वेनी बर्टन इत्येषः आगामि-भारत-कैरिकॉम-शिखरसम्मेलनावधौ पुरस्कारेयं प्रदास्यति, यस्य आयोजनं अस्य मासस्य ऊनविंशतिदिनाङ्कात् एकविंशतिः दिनाङ्कपर्यन्तं गुयाना-राज्यस्य जॉर्जटाउन-नगरे भवितुं निश्चितम् अस्ति इति। डोमिनिकायाः प्रधानमन्त्रिकार्यालयस्य वक्तव्यानुसारि भारतेन एकविंशत्यधिकद्विसहस्रतम वर्षस्य फरवरीमासे कोविड् महामार्याः समये एस्ट्राजेनेका कोविड-ऊनविंशति सूच्यौषधीनां सप्ततिः सहस्राणि मात्राणि डोमिनिकादेशाय प्रेषिताः । अयं पुरस्कारं प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः नेतृत्वे भारतस्य स्वास्थ्यसेवायां, शिक्षायां, सूचनाप्रौद्योगिक्यां च डोमिनिका देशस्य समर्थनेन सहैव तथैव वैश्विकस्तरस्य जलवायुनिर्माणपरिकल्पनानां, स्थाविविकासस्य च प्रवर्धने तस्य भूमिकायाः कृते प्रदीयते।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

बोडोलैण्डमहोत्सवस्य उद्घाटनं करिष्यति प्रधानमन्त्री मोदी

हिमसंस्कृतवार्ताः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अद्य नवदिल्लीनगरे प्रथमबोडोलैण्डमहोत्सवस्य उद्घाटनं करिष्यति। द्विदिवसीयः अयं महोत्सवः भाषा-साहित्य-संस्कृति-आधारितः महत् आयोजनम् अस्ति । अस्य उद्देश्यं न केवलं बोडोलैण्ड्-प्रदेशे अपितु असम-पश्चिमबङ्ग-नेपाल-ईशानप्रदेशेषु अन्तर्राष्ट्रीयसीमाक्षेत्रेषु अपि निवसतां आदिवासीनां बोडोजनानाम् एकीकरणम् अस्ति । महोत्सवस्य विषयः 'समृद्धभारतस्य कृते शान्तिः सौहार्दः च' इति ।

क्रमशः तृतीये पृष्ठे...........

कर्मयोगी-सप्ताहस्य परिणामः अद्भुतः अस्ति-कार्मिकराज्यमंत्री डॉ. जितेन्द्रसिंहः

कार्मिकराज्यमंत्री डॉ. जितेन्द्रसिंहः अकथयत् यत् राष्ट्रिय-शिक्षण-सप्ताहस्य कर्मयोगी-सप्ताहस्य परिणामः अद्भुतः अस्ति, तथा च एतत् सम्पूर्ण राष्ट्रे कर्मयोगी-जनान्, क्षमतावर्धनस्य निरन्तरशिक्षणस्य च भावेन एकीकरोति इति। गतदिने नवदेहली-नगरे कर्मयोगी-सप्ताहस्य समापनसमारोहं सम्बोधयन् श्रीसिंहः अवदत् यत्, राष्ट्रिय-शिक्षण-सप्ताहस्य विचारः प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः आसीत् इति। असौ उक्तवान् यत्, शिक्षणप्रक्रिया सततं भवितुम् अर्हति इति। क्षमता-निर्माण-आयोगस्य अध्यक्षः आदिल जैनुल्-भाई इत्येषः अवदत् यत्, वेबिनार्-विशेषैः कार्यशालासु, आइ गोट. मञ्चे योग्यता-सम्बद्ध-शिक्षणस्य च माध्यमेन कार्यबलं आजीवन-शिक्षणस्य प्रतिबद्धता अङ्गीकृता इति। एकसप्ताहं यावत्, गतमासस्य नवदश दिनाङ्कात् सप्तविंशति दिनाङ्कपर्यन्तं, कर्मयोगी-सप्ताहस्य माध्यमेन देशस्य सर्वकारीय-कर्मकराः शिक्षणस्य विकासस्य च असाधारणयात्रायां मिलितवन्तः।

HPCM : आपदा-प्रभावित-समेज-बागीपुलक्षेत्रयोः कृते मुख्यमंत्रिणा विशेषाश्रयसंकुलस्य घोषणा कृता

हिमसंस्कृतवार्ताः - रामपुरम्। गुरुवासरे शिमलामण्डलस्य रामपुरे चतुर्दिवसीयस्य अन्तर्राष्ट्रीयलवीमेलापकस्य समापनसमारोहस्य अध्यक्षतां कुर्वन् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः गतवर्षे दत्तस्य राहतसंकुलेन सदृशं अस्मिन् वर्षे रामपुरक्षेत्रस्य आपदाप्रभावितसमेजस्य बागीपुलस्य कृते च आश्रयं प्रदातुं विशेषाश्रयसंकुलस्य घोषणां कृतवान्।

येषां सम्पूर्णगृहाणि भग्नानि तेषां कृते ७ लक्षरूप्यकाणां राशिः प्रदत्ता भविष्यति

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् येषां परिवाराणां आपदि सम्पूर्णानि गृहाणि भग्नानि तेषां कृते पूर्वस्य १.५ लक्षरूप्यकाणां स्थाने ७ लक्षरूप्यकाणि प्रदास्यन्ते, आंशिकरूपेण क्षतिग्रस्तानां गृहेभ्यः १ लक्षरूप्यकाणां क्षतिपूर्तिः भविष्यति। एतेषु अन्येषु च आपदाप्रभावितक्षेत्रेषु लुप्तानां व्यक्तिनां परिवारेभ्यः मृत्युप्रमाणपत्रं, राज्यसर्वकारेण आर्थिकसहायतां च प्रदत्तं भविष्यति।

राज्यसर्वकारः भ्रष्टाचारस्य दोषान् अपसारयति

मुख्यमंत्री अवदत् यत् अहं सामान्यकुटुम्बात् आगतः अतः सामान्यजनानाम् संघर्षान् बहु सम्यक् अवगच्छामि। सः अपि अवदत् यत् राज्यसर्वकारेण गतवर्षे २३,००० प्रभावितपरिवाराणाम् पुनर्स्थापनं कृत्वा १.५ लक्षरूप्यकाणां विशेषं आर्थिकसंकुलं दत्तम्। केन्द्रीयसहायतां विना ४५०० कोटिरूप्यकाणि व्ययितानि। मुख्यमन्त्री पूर्वभाजपासर्वकारस्य सार्वजनिकधनस्य अपव्ययस्य आलोचनां कृत्वा वर्तमानराज्यसर्वकारः भ्रष्टाचारस्य दोषान् पिधाय अनाथ, विधवा इत्यादीनां दुर्बलसमूहानां कृते कल्याणकारी उपक्रमेषु धनं पुनः निर्दिशति इति अवदत्। आगामिनि बजटे सामान्यजनस्य कृते अधिकाः कल्याणकारीयोजनाः प्रारभ्यन्ते इति सः अवदत्। सः इदमपि बोधयति यत् आवश्यकतावशात् परिवाराः स्वस्य अनुदानलाभान् धारयिष्यन्ति, सम्पन्नपरिवाराः स्वेच्छया एतादृशलाभान् त्यक्तुं प्रोत्साहिताः भविष्यन्ति।

सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः शिक्षाक्षेत्रस्य स्वास्थ्यक्षेत्रस्य च सुदृढीकरणाय प्रतिबद्धः अस्ति। प्रत्येकं बालकं शिक्षां दातुं राज्यसर्वकारस्य दायित्वं वर्तते, परन्तु समुचितशिक्षकाणां सुविधानां च विना जनविश्वासस्य विश्वासघातः एव स्यात् इति सः अवदत्। एतस्याः समस्यायाः निवारणाय बैच-वार-आधारेण ३००० शिक्षकाः नियुक्ताः, अन्याः ३००० नियुक्तयः प्रचलन्ति। पर्याप्तवैद्यानां, पैरामेडिकलकर्मचारिणां च उपलब्धतां सुनिश्चित्य स्वास्थ्यसंस्थासु रोगिणां सम्प्रेषणं न्यूनीकर्तुं अतिरिक्तकर्मचारिणां नियुक्तिः क्रियते।

लोकनिर्माणमंत्रिणा विक्रमादित्यसिंहेन कृतं स्वागतम्

लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः रामपुरबुशहरे मुख्यमन्त्रिणः स्वागतं कृत्वा मेला सांस्कृतिकधरोहरस्य व्यापारविनिमयस्य च प्रतीकं इति उक्तवान्। सः सुक्खोः नेतृत्वेन सर्वकारस्य राज्ये समानविकासस्य प्रशंसाम् अकरोत् यत् प्रादेशिक-राजनैतिक-विभाजनं न कृत्वा लोकसेवा-भावनायाम् कार्यं कृतवान् इति। सः काङ्ग्रेस-नेतृत्वाय सर्वकारस्य सशक्तस्य आपदाप्रतिक्रियायाः, राज्ये सर्वत्र सततं विकासस्य च श्रेयः दत्तवान्, यत्र प्रायः १०० कोटिरूप्यकाणि व्ययितानि। केवलं रामपुरे एव मार्गपरियोजनानां कृते २५० कोटिरूप्यकाणि विनियोजितानि।

वयं वीरभद्रसिंहस्य पाठशालायां पठितवन्तः, तेन विना महती शून्यता वर्तते- मुकेश अग्निहोत्री

हिमसंस्कृतवार्ताः- काङ्गड़ा। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री काङ्गड़ाजनपदस्य जवालीक्षेत्रे मुक्तमञ्चात् पूर्वमुख्यमन्त्रिणः वीरभद्रसिंहस्य स्मरणं कृतवान्। सः अवदत् यत् वयं पूर्वमुख्यमन्त्रिण वीरभद्रसिंहस्य पाठशालायाम् अध्ययनं कृतवन्तः जनाः स्मः। सः अवदत् यत् जनसामान्येन सह कथं व्यवहारः करणीयः, विकासः कथं करणीयः इति, एतत् सर्वं पूर्वमुख्यमन्त्री वीरभद्रसिंहात् ज्ञातवान्। अद्य सः अस्माकं मध्ये नास्ति अतः महती शून्यता अस्ति। सः अवदत् यत् अद्य हिमाचलं तस्य दानम् अस्ति। सः पूर्वमुख्यमन्त्री वाई. एस. परमारस्य अपि स्मरणं कृतवान्। सः अवदत् यत् कोऽपि कियत् अपि मिथ्याप्रचारं करोति। वयं राज्यस्य जनानां कृते समर्पिताः जनाः स्मः, निर्धनानां विकासाय च अस्माकं कृते यत् किमपि सम्भवं तत् करिष्यामः।

विद्यालयेषु विज्ञानगणितशिक्षकेभ्यः अतिरिक्तं कार्यं न गृहीतं भविष्यति-हि.प्र.शिक्षाविभागः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। राज्यस्य सर्वकारीयविद्यालयेषु गणितविज्ञानविषययोः परिणामेषु निरन्तरं न्यूनतां दृष्ट्वा शिक्षाविभागेन महत् निर्णयः कृतः। अस्य अन्तर्गतं विद्यालयेषु गणितं विज्ञानं च पाठयन्तः शिक्षकाः शैक्षणिकक्रियाकलापानाम् अतिरिक्तं किमपि अतिरिक्तं कार्यं कर्तुं न आहूयन्ते अर्थात् टीजीटी मेडीकल-नॉनमेडीकलशिक्षकाः विद्यालयेषु डाकसम्प्रेषणं, मध्याह्नभोजनं, ऑनलाइन-उपस्थितिः इत्यादीनि अशिक्षणकार्याणि न करिष्यन्ति। एते शिक्षकाः विभागस्य अनुमतिं विना प्रतियोगितासु, शिक्षाभ्रमणेषु च गन्तुं न शक्ष्यन्ति।प्राथमिकशिक्षाविभागेन सर्वेभ्यः विद्यालयेभ्यः अस्मिन् विषये आदेशाः निर्गताः। अस्मात् स्पष्टं भवति यत् C&V, Drawing, TGT Arts, Shastri, PET शिक्षकेभ्यः अशिक्षणकार्यं कर्तुं शक्यते। विभागस्य अनुसारं सर्वकारीयविद्यालयेषु छात्राः उपर्युक्तयोः विषययोः निरन्तरं दुर्बलाः भवन्ति। अस्माद् कारणात् राष्ट्रियस्तरस्य सर्वेक्षणेषु अपि हिमाचलस्य प्रदर्शनं पतति।एतदर्थं गणितं विज्ञानविषयं च पाठयन्तः शिक्षकाः केवलं छात्राणां शिक्षणकार्यं करिष्यन्ति। छात्राः स्वविरक्तसमये अतिरिक्तवर्गाः अपि गृह्णन्ति। प्राथमिकशिक्षाविभागस्य निदेशकः आशीषकोहली इत्यनेन एतस्य पुष्टिः कृता अस्ति। तेनोक्तं यत् एते शिक्षकाः केवलं विद्यालयेषु छात्राणां शिक्षणे एव कार्यं करिष्यन्ति, तेषां भारः किमपि प्रकारस्य अशिक्षणकार्यस्य न भविष्यति।

CM Sukhu: सौर ऊर्जा परियोजनानां प्रचारार्थं 'आगच्छन्तु सौर-ऊर्जापरियोजनाः स्थापयन्तु' इति उपक्रमः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला । हिमाचलप्रदेशे सौर ऊर्जा उत्पादनं प्रवर्धयितुं राज्यसर्वकारः 'आगच्छन्तु सौर- ऊर्जापरियोजनाः स्थापयतु' ('कम एंड इंस्टॉल सोलर पावर प्रोजेक्ट्स') इति उपक्रमे कार्यं कुर्वन् अस्ति। राज्ये निजीक्षेत्रे सौरऊर्जापरियोजनाः स्थापयितुं युनः उद्यमिनः च प्रोत्साहयितुम् अस्य मुख्यम् उद्देश्यम् अस्ति। इयं सूचना मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुना हिमाचलप्रदेशराज्यविद्युत्मण्डल लिमिटेड, ऊर्जा तथा अन्यसम्बद्धविभागानाम् सभायाः अध्यक्षतायां दत्ता। सुखविन्दरसिंहसुक्खुः उक्तवान् यत् 'आगच्छन्तु सौरऊर्जा परियोजनाः स्थापयन्तु' इति उपक्रमस्य अन्तर्गतं सौरऊर्जा परियोजनानां अनुप्रयोगानाम् प्रक्रियाणां च शीघ्रं निर्णयं कर्तुं निर्देशाः दत्ताः। आवेदकानां सुविधायै सर्वाः बाधाः समये एव दूरीकृत्य तेभ्यः सर्वसम्भवं साहाय्यं क्रियते। अस्मिन् क्षेत्रे कार्यक्षमता अधिकं वर्धिता अस्ति।

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राज्यं हरित ऊर्जाराज्यं कर्तुं सौर ऊर्जा परियोजनानां महत्त्वपूर्णा भूमिका अस्ति। सौर ऊर्जा परियोजनाभिः क्षेत्रस्य अर्थव्यवस्थाः वर्धन्ते। युनां कृते रोजगारस्य स्वरोजगारस्य च अवसराः सृज्यन्ते। पारिस्थितिकसन्तुलनार्थं पर्यावरणसंरक्षणार्थं च सौरऊर्जापरियोजनाः महत्त्वपूर्णाः सन्ति। सः अवदत् यत् राज्ये निजीक्षेत्रे आहत्य ३०० मेगावाट् क्षमतायुक्ताः धरातले स्थापिताः सौरविद्युत्परियोजनाः आवंटिताः सन्ति, येषु ६२ मेगावाट क्षमतायुक्ताः परियोजनाः स्थापिताः सन्ति। सर्वकारीयक्षेत्रे ३२ मेगावाट् सौरविद्युत्परियोजना स्थापिता अस्ति, १५ मेगावाट क्षमतापरियोजना निर्माणाधीना अस्ति। हिमाचलप्रदेशराज्यविद्युत् बोर्ड लिमिटेड इत्यस्य विविधकार्यस्य समीक्षां कुर्वन् मुख्यमन्त्री बोर्डस्य राजस्वं संसाधनं च वर्धयितुं नवीनप्रयत्नाः कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। सः अवदत् यत् अधिकारिणः संसाधनानाम् उत्तम-उपयोगाय, विभिन्नासु परियोजनासु उत्पादनक्षमतायां विकासं कर्तुं सकारात्मक- वृत्त्या परामर्शाः दातव्याः।

मुख्यमंत्री विभिन्नानोपक्रमेभ्यः परियोजनाभ्यः च ऊर्जाक्रयव्ययेन सम्बद्धानां पक्षाणां विस्तृता सूचना स्वीकृतवान्। सः विद्युतः विवेकपूर्वकं क्रयणे, संसाधनानाम् सम्यक् उपयोगे च विशेषं बलं दत्तवान्। सः विद्युत्मण्डले निविदाप्रक्रियायां पूर्णपारदर्शिता, समयसापेक्षता च सुनिश्चित्य निर्देशं दत्तवान्। सः विभागीय-वृत्त-स्तरस्य, वृत्त-स्तरस्य च तकनीकी-व्यापारिकहानिविषये विस्तृतसूचनाः गृहीत्वा अधिकारिभ्यः आवश्यकान् निर्देशा दत्तवान्।

हिमाचले काङ्ग्रेसेन दत्ताभ्यः मिथ्याप्रतिज्ञाभ्यः समग्रः देशः पाठं गृह्णाति- जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। हिमाचले विधानसभानिर्वाचनार्थं काङ्ग्रेसेन दत्ताभ्य मिथ्याप्रतिज्ञाभ्यः सम्पूर्णदेशः पाठं गृह्णाति इति विपक्षनेता जयरामठाकुरः अवदत्। हिमाचलप्रदेशस्य जनान् मिथ्याप्रतिश्रुतिं दत्त्वा सर्वकारः वञ्चयति इति देशे सर्वत्र चर्चा वर्तते। हिमाचलप्रदेशस्य काङ्ग्रेससर्वकारः एकः सर्वकारः अस्ति यः विधानसभानिर्वाचनकाले दत्तानां प्रतिज्ञानां सर्वथा विपरीतम् एव कार्यं कृतवान्। यदा लक्षशः कार्याणि प्रदातुं घोषितं तदा लक्षशः अनुमोदितपदानि निरस्तानि अभवन्। १२ सहस्राधिकाः जनाः स्वकार्यतः निष्कासिताः अधुना ते एतेषु पदस्थानेषु कार्यं कुर्वतां १००० तः अधिकान् जनान् निष्कासयितुं यथाशक्ति प्रयतन्ते। यस्य उच्चन्यायालयेन प्रतिबन्धः कृतः। यदा वयं स्वास्थ्यव्यवस्थायाः उन्नयनस्य विषये चर्चां कृतवन्तः तदा राज्यस्य स्वास्थ्यव्यवस्थायाः विभाजनं कृतवन्तः। ३०० यूनिट निःशुल्कविद्युत्प्रदानस्य विषये वदन् पूर्वसर्वकारेण दत्तं १२५ मात्रकं विद्युत् अनुदानं अपि स्थगितम्, तत्सह ३०० यूनिट विद्युत् व्ययस्य कृते गृहदेयकात् अधिकं शुल्कं ग्रहीतुं योजना कृता अयं सर्वकारः केवलं स्वमित्राणि सहयोगिनः च प्रति दयालुः अभवत्, तेषां उपरि सर्वकारीयधनस्य विपुलतां च कृतवान्। राज्यस्य प्राथमिकता अस्ति यत् केन्द्रीयविश्वविद्यालयस्य भवनस्य निर्माणस्य औपचारिकताभिः सम्बद्धं ३० कोटिरूप्यकाणि न ददाति। यत्र असंवैधानिकरूपेण स्वविधायकान् मुख्यसंसदीयसचिवान् कृत्वा तेषां नियुक्तिं न्याय्यं कर्तुं कोटिरूप्यकाणि व्यययति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् सम्पूर्णे देशे हिमाचलस्य मुख्यमंत्री कदापि काङ्ग्रेससर्वकारस्य प्रशंसाम् अकरोत् न च क्लान्तः भवति, काङ्ग्रेसः स्वस्य प्रतिज्ञाः सम्यक् पूरयति इति वदति। वयं हिमाचले सर्वाः प्रतिज्ञाः कार्यान्वितवन्तः। सर्वकारेण सर्वाः प्रतिज्ञाः कियत् सुष्ठु कार्यान्विताः इति राज्यस्य जनाः जानन्ति। अद्य राज्ये सर्वाणि विकासकार्याणि स्थगितानि सन्ति। विगतवर्षद्वये सर्वकारेण एकमपि युवकं नियोजयित्वा कार्यं न दत्तम्। राज्यस्य कर्मचारिणः अपि न जानन्ति यत् तेषां वेतनं आगामिमासे आगमिष्यति वा न वा। अन्यसुविधानां चर्चां त्यजन्तु। कर्मचारिणां चिकित्साबिलानि लम्बितानि सन्ति। अन्याः सर्वाऽपि सुविधाः प्रतिबन्धिताः सन्ति। सर्वकारः प्रतिमासं सहस्रकोटिरूप्यकाणां ऋणं गृह्णाति। केवलं २२ मासेषु २५,००० कोटिरूप्यकाधिकं ऋणं सर्वकारेण गृहीतम्। एतस्य अनन्तरम् अपि हिमाचलं स्वावलम्बनं कर्तुम् इच्छति इति सर्वकारः वदति। अन्यवस्तूनि त्यक्त्वा सर्वकारेण केवलं वक्तव्यं यत् एतत् धनं कुत्र गच्छति इति? राज्ये सर्वत्र अराजकतायाः वातावरणं वर्तते इति विपक्षनेता अवदत्। सर्वकारे सामान्यजनः न श्रूयते। राजधानीयाम् वीथिषु कश्चन विरोधः आन्दोलनं वा प्रचलति यत् सर्वकारः बलात् मर्दयितुं प्रयतते। अद्यत्वे अपि चौड़ामैदानस्य व्यावसायिकप्रशिक्षकाः अस्मिन् कटुशीते स्थित्वा स्वयाचनां कुर्वन्ति। परिवहननिगमस्य पेन्शनधारकाः अपि समये एव पेन्शनं न प्राप्नुवन्ति, तदर्थमपि तेषां प्रतिवारं विरोधः कर्तव्यः भवति, आत्महत्यायाः संतर्जनाः अपि ददति। प्रतिदिनं सर्वकारः काचित् योजनां पिधानं कर्तुं, लाभं सीमितं कर्तुं वा लाभार्थिनः योजनायाः बहिष्कारं कर्तुं उपायान् करोति।

शिमला-क्यार्टूसंस्कृतमहाविद्यालये हर्षोल्लासेन मानितः बालदिवसः

केन्द्रीयच्छात्रपरिषदोऽधिकारिभिश्चापि गोपनीयतायाः कर्त्तव्यनिष्ठातायाश्च कृतं शपथग्रहणम्

हिमसंस्कृतवार्ताः- डॉ. सन्तोषकुमारः। बृहस्पतिवासरे समग्रेऽपि राष्ट्रे समग्रेषु चापि शैक्षिकसंस्थानेषु बालदिवस आचरितः। प्राचार्याणां डॉ. राकेशकुमारशर्ममहोदयानाम् अध्यक्षतायां राजकीय-संस्कृत-महाविद्यालयः क्यार्टू इत्यत्रापि अयं दिवसः हर्षेणोल्लासेन चाचरितः। सर्वैरेव ज्ञायते यत् दिवसेऽस्मिन् स्वतन्त्रभारतस्य प्रथमप्रधानमन्त्रिणः सम्मानीयस्य पं. जवाहरलालनेहरुमहोदयस्य जन्मदिवसो भवति। महोदयस्य बालैस्सह आसीत् परमस्नेहः अतः भारतसर्वकारस्य दिशानिर्देशानुसारं दिवसोऽयं बालदिवसत्वेनाचर्यते। महाविद्यालये कार्यक्रमोऽयं दीपप्रज्ज्वालनेन सरस्वतीवन्दनया चारब्धः। सहैव केन्द्रियच्छात्रपरिषदः ये पूर्वचिताधिकारिणः आसन्, ते सर्व एव गोपनीयतायाः कर्त्तव्यनिष्ठतायाश्च शपथग्रहणं कृतवन्तः।

तेषु साक्षी अध्यक्षपदस्य, हर्षिता उपाध्यक्षपदस्य, अक्षयः सचिवपदस्य, भुवनेश्वरी उपसचिवपदस्य, हेमलता क्रीडाप्रतिनिधिरूपेण, दीक्षा भावना च सांस्कृतिककार्यक्रमप्रतिनिधिरूपेण, दिव्या ईकोक्लब- प्रतिनिधि- रूपेण, वंशिका- दिव्या- मनीषा- युगलादयश्च छात्राः कक्षाप्रतिनिधिरूपेण शपथग्रहणं कृतवन्तः। अक्षयः संस्कृतगीतिकां प्रस्तुतवान्। केन्द्रीयच्छात्रपरिषदः अध्यक्षायाः साक्ष्याः उद्बोधनात्परं प्राचार्याणामुद्बोधनमभवत्। कार्यक्रमसञ्चालनं डॉ. वेदप्रकाशमहोदयेन कृतम्। शान्तिमन्त्रेण कार्यक्रमस्य समापनमभवत्। कार्यक्रमेऽस्मिन् प्राचार्यैः सह डॉ. गिरीशकुमारः, डॉ. इतिशर्मा, डॉ. दिनेशभारद्वाजः, डॉ. भावना, डॉ. सन्तोषकुमारः, मान्या राजकुमारी चादयः महाविद्यालयीयाः प्राध्यापकाः, प्राध्यापिकाः, कर्मचारिणश्चोपस्थिताः आसन्।

बोडोलैण्डमहोत्सवः। बोडोलैण्ड्-नगरस्य सांस्कृतिकभाषिकविरासतां, पारिस्थितिकीजैवविविधता, पर्यटनं च महोत्सवस्य माध्यमेन लाभान्वितं भविष्यति। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य नेतृत्वे २०२० तमे वर्षे बोडोशान्तिसन्धिः हस्ताक्षरं कृतम् । अनया शान्तिसन्ध्या बोडोलैण्ड्-नगरे दशकेभ्यः चलितः संघर्षः हिंसा च समाप्ता । अस्मिन् कार्यक्रमे बोडोलैण्ड्-क्षेत्रस्य, असम-पश्चिमबङ्गस्य, त्रिपुरा-नागालैण्ड्-मेघालयस्य, अरुणाचलप्रदेशस्य, भारतस्य अन्येभ्यः भागेभ्यः पञ्चसहस्राधिकाः सांस्कृतिक-भाषिक-कला-प्रेमिणः भागं गृह्णन्ति ।

गरिमा ठाकुर सर्वोत्तमा स्वयंसेविका घोषिता, वंशिका च उत्कृष्टा स्वयंसेविका घोषिता

हिमसंस्कृतवार्ता - मण्डी। 8 नवम्बरतः 14 नवंबर पर्यन्त चलितस्य राष्ट्रीय सेवा योजना (एनएसएस) इत्यस्य सप्तदिवसीय विशेषशिविरस्य अद्य श्रीमती शैलबाला राजकीय- आदर्श- वरिष्ठ- माध्यमिक- विद्यालये, बलद्वाराक्षेत्रे समापनम् अभवत्। कार्यक्रमस्य अधिकारी मनोहरधीमानः उक्तवान् यत् अस्मिन् शिविरे सर्वे स्वयंसेवकाः मानवतायाः सेवाभावेन कार्यं कृतवन्तः। अनावश्यकतृणगुल्मान् छित्त्वा विद्यालयस्य क्रीडाङ्गणं, नवनिर्मितस्य विज्ञानभवनस्य पृष्ठाङ्गणं, दत्तकग्रामे कर्णीयां पुरातनं विलुप्तप्रायं सोपानकूपं मार्गं च स्वच्छं कृतम्। उद्घाटिताः नालिकाः निर्गमाः च। शिविरमध्येसर्वे स्वयंसेवकाः, नैणामातामन्दिरे दर्शनार्थं, पदयात्रायै रिवालसरं गतवन्तः। अस्मिन् अवसरे गरिमा ठाकुरः सर्वोत्तमा स्वयंसेवी छात्रा इति घोषिता, आयुषः च सर्वोत्तमः स्वयंसेवी छात्रः इति घोषितः। सप्तदिवसीयस्य अस्य आयोजनस्य आरम्भः प्रधानाध्यापिका शकुन्तलाठाकुर इत्यस्याः कमलपुष्पैः कृतः। अद्य समापनसमारोहस्य मुख्यातिथिः विद्यालयप्रबन्धनसमित्याः अध्यक्ष विकास शर्मा आसीत्। अस्मिन् अवसरे सर्वेषां स्वयंसेविकानां पदकानि निर्माय सम्मानः कृतः।

सरकाघाटस्य अजयमॉडलविद्यालये सरौन- अवाहदेवी स्थले बालदिवसः हर्षोल्लासेन आचरितः

अस्मिन् अवसरे मुख्यातिथिः "बेटियां फाउंडेशन" इति संस्थायाः राष्ट्रीयसंयोजकः संदीपचौधरी महोदयेन दीपप्रज्वलनं कृत्वा कार्यक्रमस्य उद्घाटनं कृतवान्। अतिथिगणैः बालकैः निर्मितानि विज्ञानम् अन्यविषयेषु च प्रदर्शनीरूपेण प्रस्तुतानि अवलोकितानि। बालकैः विविधरंगकार्यक्रमाः प्रस्तुताः येन सर्वे जनाः सन्तोषमुपगतवन्तः। विद्यालयस्य अध्यक्षः हाकमचन्दः पठानिया, प्रधानाचार्या लता पठानिया इत्येताभ्यां मुख्यातिथिभ्यः अन्येभ्यश्च अतिथिभ्यः शालटोपीसहितं स्मृतिचिह्नं च दत्त्वा सत्कारः कृतः। प्रधानाचार्या लतापठानियामहोदया वार्षिकप्रतिवेदनं प्रस्तूय विद्यालयस्य विविधकार्यक्रमाणां विषये सूचनां दत्त्वा, समस्तमान्येभ्यः आभारं प्रकटितवती।

अस्मिन्नेव अवसरे अन्ये मान्यव्यक्तयः अपि सन्निहिताः आसन्, यथा- गर्योंह पञ्चायतस्य, समितिसदस्यः शिवकुमारवर्माः, चोलथरा- वसन्तपुरपञ्चायतसमितिसदस्यः विजयकुमारः, पूर्वपञ्चायतसमितिसदस्यः, धाड़तापत्रकारसंघस्य अध्यक्षः संजीवकुमारः, चोलथराग्रामपञ्चायतस्य प्रधानः मेहरचन्दः गारला, जयबाबाकमलाहियाराधनायाः अध्यक्षः एम. के. भारद्वाजः, राजकुमारः, बौनारामः इत्यादयः अभिभावकगणः तथा स्थानियजनापि उपस्थिताः। अन्ते मुख्यातिथिना संदीपचौधरी महोदयेन बालकेभ्यः पुरस्कारं वितरितम्।

सीएसयू भोपालपरिसरे त्रिदिवसीया अनुसन्धानोपकरणकार्यशाला सुसम्पन्ना

हिमसंस्कृतवार्ताः- प्रवेशकुमारशुक्लः, भोपालम्)
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपालपरिसरे शिक्षाशास्त्रविद्याशाखायां कार्तिकशुक्लैकादशीतः कार्तिकशुक्लत्रयोदशीपर्यन्तं त्रिदिवसीया इयमनुसन्धानोपकरणनिर्माणकार्यशाला आसीत्।
आदौ सुरभारतीसमुपासनेन सम्पूर्तिसत्रस्यारम्भः अभवत्। वैदिकमङ्गलाचरणं राहुलतिवारि, तदन्तरं समुपस्थितान् सर्वान् आचार्यान् छात्राञ्च शिक्षाशास्त्रविद्याशाखायाः ज्येष्ठाचार्याः कार्यक्रमस्य समन्वयकाः प्रो. सोमनाथसाहुमहोदयैः निजवाक्पुष्पैः स्वागतं, प्रतिवेदनं च प्रस्तुतवन्तः। सभायाः सभाध्यक्षाः परिसर-सहनिदेशकाः प्रो. नीलाभतिवारिमहोदयाः उक्तं यत् शैक्षिकानुसंधाने
उपकरणानां प्रयोगः कथं कर्तव्यः इति प्रथमं चरणं भवतीति। अंकुरकुमारः, पुष्करतिवारी, अपूर्वा उपाध्याय कार्यक्रमस्यानुभवकथनम् अकुर्वन्। कार्यशालायामागताः विषयविशेषज्ञाः डॉ. प्रभाकरपाण्डेयाः भणितं यत् साम्प्रतं AI मनोमयकोशं लङ्घयित्वा विज्ञानमयकोशं स्पृशति।पञ्चकोशाणां विषये च प्रबोधिताः। प्रो. अशोककच्छवाहा, डॉ. कृष्णकान्ततिवारी, डॉ. गोविन्दसरकार, डॉ. ललितमोहनपन्तोला, डॉ. गोकुलानन्दतिवारी, डॉ. वरुणसौरभपोखरियाल, डॉ. कनकवल्ली प्रभृतयाः आचार्याः समुपस्थिताः आसन्। पवनकुमारमहोदयाः सर्वेषामतिथीनां साधुवादाः ज्ञापितवन्तः।

गुरुनानकदिवसः विशेषः

गुरुनानकः सिक्खमतस्य संस्थापकः । दशसु सिक्खगुरुषु अयं प्रथमः । सिक्खजनानां विश्वासः वर्तते यत् अग्रिमाः गुरवः गुरुनानकस्य दैविकतां धार्मिकपाण्डित्यं प्राप्तवन्तः इति । अतः एव ते सर्वे अपि 'नानक'पदेनैव निर्दिश्यन्ते स्म ।
गुरुनानकः १४६९ तमे वर्षे कार्तिकपूर्णिमा दिने जन्म प्राप्नोत् । अद्यत्वे इदं दिनं 'प्रकाशदिन'त्वेन आचर्यते । हिन्दु खत्रिकुटुम्बे राय् भोय् दितल्वाडिग्रामे सः जातः । अधुना अयं प्रदेशः पाकिस्थाने लाहोरसमीपे 'ननकानासाहिब् 'नामकः अस्ति । अद्यत्वे तस्य जन्मस्थानं 'गुरुद्वार जनम् अस्थान्' इति निर्दिश्यते । अस्य पिता कल्याणचन्ददासबेडी, 'कालू मेहता' इति परिचितः आसीत् । सः तल्वण्डिग्रामस्य पट्वारी (गणनापरिशोधकः) आसीत् । माता तृप्तादेवी । तस्य अग्रजा आसीत् बीबी नानकी या आसीत् धर्मपरायणा ।नानकी जयरामेण परिणीता । ततः सा तेन सह सुल्तान्पुरम् अगच्छत् यत्र जयरामः लाहोरस्य राज्यपालस्य दौलतखान्लोदेः साहायकः आसीत् । भारतीयसम्प्रदायानुगुणं गुरुनानकः अपि अग्रजया सह सुल्तानपुरम् अगच्छत् । १६ वर्षीयः गुरुनानकः दौलतखानस्य कार्यालये एव कार्यं प्राप्नोत् । बालकनानकस्य विद्यालयगमनम् बाल्यकालादेव गुरुनानके प्रज्ञाविकासः दृश्यते स्म । पञ्चमे वयसि एव दैविकविषयेषु तदीया आसक्तिः दृश्यते स्म । सप्तमे वयसि तं पिता कालूमेह्ता ग्रामस्य विद्यालयं प्रेषितवान् । बालः नानकः प्रथमस्य वर्णस्य साङ्केतिकम् अर्थं शिक्षकं व्यवृणोत् । कदाचित् मध्याह्ने सुप्तवतः शिशोः नानकस्य आतपात् रक्षणाय उद्युक्तः सर्पः रायबुलारेण दृष्टः इति श्रूयते । तदारभ्य रायबुलारः गुरुनानकं दैवस्वरूपं मन्यते स्म ।
सर्पेण छायाकृतं नानकं दृष्ट्वा नतमस्तकः रायः गुरुसमाजेन तस्य गुरुनानक् इति बिरुदः दत्तः । कार्तिकपूर्णिमादिने गुरुनानकजयन्ती सर्वत्र प्रचाल्यते । पिता उपनयनं कर्तुम् उद्युक्तवान् । बालः नानकः यज्ञोपवीतधारणं नाङ्गीकृतवान् । "तत् तृटयति, अपवित्रं भवति, गमनसमये नैव सहागमिष्यति" इति वदति स्म। न केवलं तत्, " दयां कार्पासं कृत्वा, सन्तृप्तिं सूत्रं कृत्वा, निग्रहं बन्धनं कृत्वा ध्रीयते चेत् तदेव यज्ञोपवीतं भवति" इति सः प्रतिवदति स्म। "तादृशं यज्ञोपवीतं यः धरति सः एव दैवानुग्रहं प्राप्नोति" इति उक्तवान् । नानकस्य भार्या सुलखनी । श्रीचन्द्रः, लक्ष्मीदासश्च तस्य पुत्रौ । 'कृषिं कुरु' इति पिता प्रार्थितवान् । "मम देहक्षेत्रे मनः कृषीवलः, शीलमेव कृषिः, विनय एव जलम्, भगवद्भक्तिरेव बीजम्, सन्तृप्तिः हलः, दारिद्र्यं सीमा । प्रेम्णा पोषणं क्रियते चेत् वृक्षोप्तत्तिः भवति" इति भागवततत्त्वं ज्ञापयति स्म । "प्रतिदिनं पञ्चविषयान् प्रार्थयामि । प्रथमं सत्यं, द्वितीयं विशुध्दजीवनं, तृतीयं दैवानुग्रहं, चतुर्थं परिशुध्दं मनः,पञ्चमं दैवचिन्तनम् " इत्यवदत् । बाह्यसौन्दर्यसहितानां कर्मणामपेक्षया आत्मसौन्दर्यमेव श्रेष्ठम् । तदेव भगवतः समीपं प्रापयतीति तस्य विश्वासः। अद्वितीयः, सद्रूपः, सत्यस्वरूपः, सर्वव्यापकः, सृष्टिकर्ता, पुरुषोत्तमः, निर्भयः, निर्वैरः, कालातीतः, अभवः, स्वयंभूः, विज्ञानदाता, दयामयः इति भगवच्छब्दस्य निर्वचनं दत्तवान् सः। जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः। गुरुनानकः कर्तारपुरग्रामे अन्तिमसन्देशं दत्त्वा समाधिस्थितिं प्राप्तवान् । गुरुनानकः अस्माकं प्रातःस्मरणीयेषु अन्यतमः ।
देहदण्डनमात्रेण का मुक्तिरविवेकिनाम्।
वल्मीकताडनादेव मृतः किन्नु महोरगः ॥

चलचित्रवार्ताः

२० वर्षाणि पश्चाद् अक्षयस्य सफल-चलच्चित्रस्य सीक्वल इत्यस्य घोषणा अभवत्, परन्तु अक्षयः न दृश्यते!

हिमसंस्कृतवार्ताः- जगदीश डाभी, मुम्बई।
'एतराज' मनोरञ्जक-चलच्चित्रस्य प्रदर्शनात् २० वर्षाणि अभवन्। इदं सफल-चलच्चित्रं २००४ तमे वर्षे प्रदर्शितं भवति स्म। केवलं ८ कोटिरूप्यकाणां बजटेन निर्मितस्य अस्य चलच्चित्रस्य ९४ कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि आसन्। अस्मिन् चलच्चित्रे अक्षयकुमारः, प्रियङ्का चोपड़ा, करीना कपूरः च मुख्यभूमिकाः आसन्। अस्मिन् चलच्चित्रे प्रियङ्का चोपड़ा नकारात्मकं भूमिकां निर्वहति स्म। प्रियङ्का चलच्चित्रे प्रचण्डं कार्यं कृतवती। जनानां कृते एतत् चलच्चित्रं बहु रोचते स्म। अधुना च अस्य चलच्चित्रस्य प्रदर्शनात् २० वर्षाणाम् अनन्तरं तस्य उत्तरकथा निर्मातुं गच्छति। एतराज चलच्चित्रस्य निर्माणं सुभाषघायस्य मुक्ता आर्ट्स् इत्यनेन कृतम्। अद्यैव सुभाषघाई इत्यनेन उक्तं यत् मुक्ता आर्ट्स एतराज २ इत्यस्य निर्माणार्थं सज्जा अस्ति। चलच्चित्रस्य कथा अपि सज्जा अस्ति। तस्य अर्थः अस्ति यत् एतराज २ अतीव शीघ्रमेव निर्मातुं गच्छति। यद्यपि सुभाषघाई एतराज २ इत्यस्य कलाकारान् न प्रकाशितवान्। एतराज इत्यस्मिन् चलच्चित्रे अक्षयः, प्रियङ्का, करीना च मुख्यभूमिकाः आसन्। परन्तु अस्मिन् समये त्रयः अपि उत्तरकथायां दृश्यन्ते वा न वा इति समयः आगमिष्यति तदा एव ज्ञास्यति।

डॉ.विवेकः मण्डी, हिमसंस्कृतवार्ताः

सामान्यज्ञानम्

प्रश्न 1. भारतस्य राष्ट्रगीतं कः रचितवान्?
उत्तरम्- श्रीमान् रवीन्द्रनाथः ठाकुरः।
प्रश्न 2. प्रथम नोबेल पुरस्कार प्राप्तकर्त्ता कः आसीत्?
उत्तरम्- आल्फ्रेड नॉबेलः।
प्रश्न 3. विष्णोः दशावतारेषु प्रथमः अवतारः कः अस्ति?
उत्तरम्- मत्स्यावतारः।
प्रश्न 4. भारतस्य स्वाधीनतायाः दिनं किम् अस्ति?
उत्तरम्- पञ्चदश अगस्तः।
प्रश्न 5. यूनिसेफ (UNICEF) संस्था कस्मिन् वर्षे स्थापितम्?
उत्तरम्- १९४६ तमे वर्षे।

संस्कृतज्ञानम्

प्रश्न 1. स्वागतम् इति पदस्य सन्धिः विच्छेदः किम्?
उत्तरम्- सु + आगतम्।
प्रश्न 2. अ वर्णस्य उच्चारणस्थानं किम्?
उत्तरम्- कण्ठः।
प्रश्न 3. पितरौ इत्यत्र कः समासः?
उत्तरम्- द्वन्द्वः।
प्रश्न 4. कस्याम् इत्यस्य पदपरिचयं देयम्।
उत्तरम्- स्त्रीलिङ्गम् किम् शब्दः सप्तमीविभक्तिः एकवचनम्।
प्रश्न 5. संस्कृते समयः '05:00' भवति।
उत्तरम्- पञ्चवादनम्

मन्त्रपाठः

शतमिन्नुशरदोऽअन्ति
देवायत्रानश्चक्रायरसं तनूनाम।
पुत्रासोयत्र पितरोभवन्तिमानो
मध्यारीरिषतायुर्गन्तोः ॥

अर्थः- हे देवताओं! आप सौ वर्ष की आयु- पर्यन्त हमारे समीप रहें, जिस आयु में हमारे शरीर को जरावस्था प्राप्त हो, जिस आयु में हमारे पुत्र पिता अर्थात् पुत्रवान् बन जाएँ, हमारी उस गमनशील आयु को आपलोग बीच में खण्डित न होने दें।

वसिष्टकुमारव्यासः

|| ॐ ||
वन्दे संस्कृतमातरम्
"लौकिकन्यायकोशः" (९५)

चर्वितचर्वणन्यायः

चर्वितस्य कस्यापि पदार्थस्य पुनः पुनः चर्वणं क्रियते चेत् तत्र कोऽपि आस्वादो न भवति तथैव कश्चन विषयः अनेकवारं प्रघटिटतःचेत् सर्वेषां शिरःशूलो भवतीति अनेन न्यायेन बोध्यते।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्